

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus

Vadgazdálkodási és
Természetvédelmi Intézet
Természetvédelmi és
Tájközgazdálkodási Tanszék

Fenyvesi Luca

**A visegrádi felhagyott szőlők és szántók tájhasználat-történeti
és botanikai vizsgálata**

Természetvédelmi Mérnök Bsc. Szak

Belső témavezető: Dr. Saláta Dénes, egyetemi docens

Külső témavezető: Békefi Andrásné, erdei iskola vezető, Pilisi Parkerdő Zrt., Visegrádi
Erdészet

Tartalmi kivonat

Munkám során a Visegrád külterületén található Mogyoró-hegy, Kis-Villám, Nagy-Villám, Fekete-hegy, Kálvária-domb, Új-hegy és Sziget-hegy területén vizsgáltam olyan területeket, ahol hajdan virágzó szőlőművelés, növénytermesztés folyt. A felhagyott területek mára botanikai értékekben gazdag élőhelyekké alakultak át.

A botanikai felmérések mellett régi térképek, tájhasználat-történeti tanulmányok, visszaemlékezések felhasználásával, interjúkészítéssel dolgoztam fel a vizsgált területek történetét. Az interjúk kérdéseire kapott válaszokból a 20. század második felének gazdálkodástörténetét sikerült rekonstruálnom.

A 20. században a szőlőtermesztés leginkább otthoni használatra zajlott. Előnyben részesítették az ellenálló, direkttermő borszőlő fajtákat. A szőlőkben az erózió megelőzésére sajátos kapálási módszert alkalmaztak. A szőlőtermesztés mellett gyümölcsöt, zöldséget és szántóföldi növényeket is termesztettek. A felhagyott parcellákon legeltették háziállataikat és kaszálással gondoskodtak a takarmányról. Tavasszal a kaszálókat gyakran felégették. Az így tovább hasznosított parcellákon alakultak ki a ma megtalálható fajgazdag, árvalányhajas lejtősztyepppek. A hirtelen felhagyott, tovább már nem művelt parcellák helyén ma erdőket találunk. Az utolsó szőlőföldet 2009-ben hagyták fel végleg.

A botanikai felmérések során összesen 37 védett, 1 fokozottan védett és 24 ritkán előforduló növényfaj előfordulását jegyeztem fel. Közülük a legjelentősebb a Visegrádi-hegységben igen ritka piros pozdor visegrádi lelőhelyének megtalálása volt. A terület növényvilágát főként nagy hőigényű, szárazságtűrő növények alkotják, továbbá jellemző a mészkedvelő fajok magas aránya. A természetvédelmi értékkategóriák elemzése alapján elmondható, hogy a vizsgált terület növénytakarója természetes állapotokat tükröz.